

Forskrift om endring i avfallsforskriften (nytt kapittel 18 om utvidet produsentansvar for enkelte engangsprodukter av plast)

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet **dato, måned år** med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 33, § 49, § 52a, § 63, § 80 og § 81 jf. delegeringsvedtak 8. juli 1983 nr. 1245 og delegeringsvedtak 11. juni 1993 nr. 785, lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4, jf. forskrift 5. august 1977 nr. 2 om gjennomføring av lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester og delegeringsvedtak 7. september 1990 nr. 730.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kapittel XVII nr. 9d (direktiv (EU) 2019/904).

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) skal nytt kapittel 18 lyde:

Kapittel 18. Utvidet produsentansvar for enkelte engangsprodukter av plast

Hjemmel: Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 33, § 49, § 52a, § 63, § 80 og § 81 jf. delegeringsvedtak 8. juli 1983 nr. 1245 og delegeringsvedtak 11. juni 1993 nr. 785, lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4, jf. forskrift 5. august 1977 nr. 2 om gjennomføring av lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester og delegeringsvedtak 7. september 1990 nr. 730.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kapittel XVII nr. 9d (direktiv (EU) 2019/904).

I. Innledende bestemmelser

§ 18-1. Formål

Formålet med dette kapitlet er å forebygge og redusere miljøpåvirkningen fra engangsprodukter av plast, herunder redusere og forebygge forsøpling og spredning av mikroplast, samt bidra til en sirkulær økonomi.

§ 18-2. Virkeområde og forholdet til tilstøtende regelverk

Kapitlet gjelder følgende engangsprodukter av plast:

- a. matbeholdere, med eller uten lokk, som inneholder mat som er ment å bli inntatt fra innpakningen uten ytterligere tilberedning,
- b. fleksibel innpakning som inneholder mat som er ment å bli inntatt fra innpakningen uten ytterligere tilberedning,
- c. drikkevarebeholdere som rommer 3 liter eller mindre, herunder korker og lokk,
- d. drikkebegre, herunder lokk til disse,
- e. bæreposer laget av plast som er tynnere enn 50 mikrometer, med eller uten håndtak, som leveres til forbrukere på salgssted for varer og produkter,
- f. våtservietter, dvs. forhåndsfuktede servietter til personlig pleie og husholdningsbruk,

- g. tobakksprodukter med filter og filter som markedsføres til bruk sammen med tobakksprodukter,
- h. ballonger.

For produkter som omfattes av avfallsforskriften kapittel 6 om retursystemer for emballasje til drikkevarer og avfallsforskriften kapittel 7 om emballasje og emballasjeavfall, gjelder disse reglene i tillegg.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder ikke for Svalbard og Jan Mayen.

§ 18-3. Definisjoner

I dette kapitlet menes med

- a. *plast*; et materiale som består av en polymer som definert i artikkel 3 nr. 5) i REACH-forordningen jf. forskrift 30. mai 2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften), som kan være tilsatt tilsetningsstoffer eller andre stoffer, og som kan fungere som en strukturell hovedbestanddel i sluttprodukter. Naturlige polymerer som ikke er kjemisk modifisert er ikke omfattet av definisjonen,
- b. *engangsprodukt av plast*; et produkt som helt eller delvis er fremstilt av plast, og som ikke er utformet, designet eller brakt i omsetning for i løpet av sin levetid å bli brukt om igjen flere ganger ved å bli sendt tilbake til en produsent for etterfylling eller ombruk for samme formål som det ble utformet for,
- c. *produsent*; enhver som ervervsmessig bringer i omsetning engangs plastprodukter,
- d. *bringe i omsetning*; gjøre et produkt tilgjengelig på det norske markedet for første gang,
- e. *gjøre et produkt tilgjengelig på det norske markedet*; enhver levering av et produkt for distribusjon, forbruk eller bruk på det norske markedet i forbindelse med kommersiell virksomhet, mot betaling eller gratis,
- f. *tobakksprodukter*; produkter som kan forbrukes og som helt eller delvis består av tobakk, herunder genmodifisert tobakk.

II. Plikter for produsent

§ 18-4. Kostnadsdekning for opprydning etter forsøpling og innsamling

Produsent som bringer i omsetning engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd skal dekke kommunenes nødvendige kostnader til opprydning av forsøpling forårsaket av produktene og etterfølgende transport og behandling av dette avfallet.

Produsent som bringer i omsetning engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd bokstav a-e og g skal dekke kommunenes nødvendige kostnader i forbindelse med innsamling av produktene som kasseres i avfallsbeholdere på offentlig sted, herunder infrastruktur og driften av innsamlingssystemet, etterfølgende transport og behandling av dette avfallet.

Kostnadene i henhold til første og andre ledd skal beregnes i henhold til reglene i dette kapitlets del IV.

Kostnadene i henhold til første og andre ledd skal utbetales årlig til kommunene.

Produsentens plikter i første ledd gjelder ikke for engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd bokstav h (ballonger) hvis plukkanalysene etter § 18-18 viser ingen eller ubetydelige funn av avfall fra produktet i forsøplingen.

§ 18-5. Plikt til å dekke Miljødirektoratets kostnader til system for data

Produsent som bringer i omsetning engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2, skal dekke Miljødirektoratets kostnader ved utvikling og drift av et system med nødvendig data for å sikre overholdelse av krav for engangsprodukter av plast de bringer i omsetning.

Miljødirektoratet fastsetter gebyrets størrelse, og kan gi nærmere bestemmelser om innbetalingen. Gebyret skal betales til Miljødirektoratet i henhold til faktura.

Produsentens plikter i første ledd gjelder ikke for engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd bokstav h (ballonger) hvis plukkanalysene etter § 18-18 viser ingen eller ubetydelige funn av avfall fra produktet i forsøplingen.

§ 18-6. Informasjon og holdningsskapende arbeid

Produsent som bringer i omsetning engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd skal sørge for informasjon til forbrukere og fremme ansvarlig forbrugeradferd for å redusere forsøpling fra produktene. Informasjonen skal omfatte ombruksalternativer, riktig avfallshåndtering, og negative miljøeffekter ved forsøpling og uønsket avfallshåndtering.

Produsent nevnt i første ledd skal gjennomføre årlige landsdekkende informasjonskampanjer eller andre lignende tiltak.

§ 18-7. Representant

En produsent som er etablert i Norge og som selger produkter til et annet EU/EØS-land der produsenten ikke er etablert, skal utpeke en representant i det landet. Representanten skal oppfylle ansvaret produsenten har i det landet i tråd med de nasjonale bestemmelsene som gjennomfører direktiv (EU) 2019/904.

En produsent som ikke er etablert i Norge kan utpeke en representant som er etablert i Norge. Representanten skal utpekes gjennom skriftlig fullmakt. Representanten skal oppfylle forpliktelsene produsenten har etter dette kapitlet.

§ 18-8. Plikt til medlemskap i produsentansvarsselskap

Produsent skal oppfylle sine plikter etter § 18-4 til § 18-6 ved å etablere eller melde seg inn i et godkjent produsentansvarsselskap, jf. § 18-10.

Dersom produsentansvarsselskapet ikke ivaretar pliktene nevnt i første ledd, skal produsent selv sørge for at pliktene oppfylles. Produsent skal også sørge for at pliktene til rapportering i § 18-14 oppfylles dersom disse ikke ivaretas av produsentansvarsselskapet.

Produsentens plikter i første og andre ledd gjelder ikke for engangsprodukter av plast nevnt i § 18-2 første ledd bokstav h (ballonger) hvis plukkanalysene etter § 18-18 viser ingen eller ubetydelige funn av avfall fra produktet i forsøplingen.

§ 18-9. Plikt til rapportering til produsentansvarsselskap

Produsenter skal rapportere til produsentansvarsselskapet de er medlem av om mengder produkter innenfor hver av produkttypene i § 18-2 første ledd de bringer i omsetning.

III. Plikter for produsentansvarsselskap

§ 18-10. Godkjenning av produsentansvarsselskap

Produsentansvarsselskap skal være godkjent av Miljødirektoratet.

For å bli godkjent må selskapet sannsynliggjøre ovenfor Miljødirektoratet at det vil være i stand til å oppfylle pliktene i § 18-11-§ 18-17.

Produsentansvarsselskapet må godkjennes for alle produktene nevnt i § 18-2 første ledd.

Miljødirektoratet kan stille vilkår ved godkjenning. Godkjenningen kan trekkes tilbake dersom pliktene i denne forskriften eller vilkårene i godkjenningen ikke overholdes.

§ 18-11. Plikt til å ivareta medlemmenes forpliktelser

Produsentansvarsselskap skal ivareta medlemmenes forpliktelser som nevnt i § 18-8 første ledd.

§ 18-12. Plikt til likebehandling

Alle produsenter med plikt til medlemskap jf. § 18-8 første ledd skal ha adgang til å melde seg inn produsentansvarsselskapet på like vilkår.

§ 18-13. Non-profit

Produsentansvarsselskapet skal være uten økonomisk formål (non-profit). Det skal ikke utbetales overskudd eller utbytte til eierne av produsentansvarsselskapet.

§ 18-14. Rapportering

Produsentansvarsselskap skal årlig rapportere til Miljødirektoratet om:

- a. mengde produkter, innenfor hver av produkttypene i § 18-2 første ledd, brakt i omsetning av deres medlemmer,
- b. for tobakksprodukter, mengde innsamlet avfall,
- c. satser for kompensasjon til kommunene samt beregningsgrunnlag for disse,
- d. utbetaling til kommuner og

e. involvering av kommunene i forbindelse med beregninger jf. § 18-22.

Miljødirektoratet kan endre og utfylle rapporteringsforpliktelsene for det enkelte produsentansvarsselskap, herunder kreve tredjepartsverifisering.

§ 18-15. Offentlig tilgjengelig informasjon

Produsentansvarsselskap skal sørge for at følgende opplysninger er offentlig tilgjengelig:

- a. hvem som er selskapets eiere,
- b. hvilke produsenter som er medlemmer og
- c. hvilket vederlag medlemmene betaler til produsentansvarsselskapet og hvordan vederlaget beregnes, angitt i kroner per solgte produkt eller per tonn produkter som bringes i omsetning,

§ 18-16. System for årlig utbetaling til kommuner

Produsentansvarsselskap skal sørge for å etablere et system for utbetaling til kommuner for kostnader nevnt i § 18-4. Produsentansvarsselskapene kan samarbeide om oppfyllelse av dette kravet.

§ 18-17. Plikt til å ha finansielle reserver

Produsentansvarsselskapet skal til enhver tid ha finansielle reserver for minimum seks måneders drift, som sikrer at selskapet kan oppfylle forpliktelsene i dette kapittel for sine medlemmer.

IV. Beregninger av kommunenes kostnader

§ 18-18. Undersøkelser

Produsent skal sørge for de undersøkelser som er nødvendige for å beregne kommunenes kostnader, jf. § 18-4, herunder både undersøkelse av kommunenes kostnader og plukkanalyser for å finne andel engangsprodukter av plast i de ulike produkttypene i § 18-2 første ledd i oppryddet og innsamlet avfall. Undersøkelsene skal gjennomføres hvert tredje år.

Utvalg av kommuner som undersøkes skal være representative for Norge som helhet. Sesongvariasjoner skal tas i betraktning.

§ 18-19. Satser for dekning av kommunenes kostnader

For å dekke kostnader jf. § 18-4, skal en årlig sats per innbygger utbetales til kommunene. Samme sats skal gjelde for alle kommuner og skal være en gjennomsnittssats for kostnad per innbygger. Denne skal beregnes ut fra de undersøkte kommunenes kostnader og deres representativitet for Norge som helhet. Satsene settes for tre år av gangen.

§ 18-20. Konsulent og tredjepartsverifisering

Undersøkelsene og fastsettelse av satser, jf. § 18-18 og § 18-19, skal utføres av en uavhengig konsulent.

Konsulentens arbeid skal verifiseres av en tredjepart, som skal verifisere at undersøkelser og beregninger er gjort i samsvar med kravene i dette kapitlet og retningslinjer fra Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet kan gi retningslinjer om konsulentoppdrag og tredjepartsverifisering.

§ 18-21. Samarbeid mellom godkjente produsentansvarsselskap

Godkjente produsentansvarsselskaper, jf. § 18-10, eller produsenter jf. § 18-8 andre ledd, skal samarbeide om undersøkelsene og beregningene og anskaffe en felles konsulent og tredjepartsverifisering, jf. § 18-20.

§ 18-22. Involvering av kommunene

Kommunene skal høres og gis anledning til å uttale seg i forbindelse med konsulentoppdraget, i forbindelse med konsulentens undersøkelser og før satsene bestemmes.

§ 18-23. Myndighet til å fastsette satser i enkeltvedtak

Dersom Miljødirektoratet finner at produsentenes forpliktelser til beregning og dekning av kommunenes kostnader ikke er oppfylt, kan Miljødirektoratet ved enkeltvedtak fastsette satsene, jf. § 18-19. Godkjente produsentansvarsselskaper, jf. § 18-10, eller produsenter jf. § 18-8 andre ledd, skal ved forespørsel fra Miljødirektoratet gjøre tilgjengelig informasjon og dokumentasjon om undersøkelser, plukkanalyser mv. jf. §§ 18-18 til 18-22.

V. Kommunenes plikter

§ 18-24. Stille til rådighet opplysninger og avfall

Kommunene plikter å stille til rådighet nødvendige opplysninger om kostnader, innbyggertall og avfall til plukkanalyser jf. § 18-18.

§ 18-25. Melding til produsentansvarsselskapene eller produsentene

Kommunene skal årlig melde seg til godkjente produsentansvarsselskap, jf. § 18-10, eller produsentene, jf. § 18-8 andre ledd, for å motta utbetaling, herunder oppgi bankkontonummer. Miljødirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dette.

VI. Avsluttende bestemmelser

§ 18-26. Tilsyn

Miljødirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet og vedtak truffet i medhold av bestemmelsene i dette kapitlet overholdes.

§ 18-27. Gebyr for arbeid med godkjenninger, kontroll mv.

Produsentansvarsselskapet skal ved søknad om godkjenning eller endring av godkjenning betale gebyr til statskassen for Miljødirektoratets saksbehandling.

Miljødirektoratet kan kreve gebyr ved gjennomføring av tilsyn og andre kontrolltiltak etter dette kapitlet.

Miljødirektoratet kan kreve gebyr ved fastsettelse av sats jf. § 18-23.

Miljødirektoratet fastsetter gebyrsatsene etter denne bestemmelsen. Når særlige grunner foreligger kan Miljødirektoratet redusere eller frafalle gebyr etter denne bestemmelsen.

§ 18-28. Overtredelsesgebyr

Miljødirektoratet kan ved overtredelse av § 18-8 første ledd ilegge den ansvarlige for overtredelsen et overtredelsesgebyr. For illeggelse av overtredelsesgebyr gjelder bestemmelsene i denne forskrifts kapittel 18B.

§ 18-29. Ikrafttredelse

For produktene nevnt i § 18-2 første ledd bokstav a-e og g trer kapitlet i kraft straks.

For produkt nevnt i § 18-2 første ledd bokstav f og h trer kapitlet i kraft 31. desember 2024.